

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

PASTA i MAKARON

OJCZYSTY – DODAJ
DO ULUBIONYCH

Słowo PASTA w znaczeniu ‘makaron’ weszło do naszego języka – a także do słowników – stosunkowo niedawno, zaledwie kilkanaście lat temu. Jest już akceptowane normatywnie, choć nie wszyscy użytkownicy polszczyzny je polubili: „bo po co ta pasta, skoro mamy makaron?”. Czy „oryginalna włoska PASTA z kremem z bakłażanów” ma coś wspólnego z PASTĄ do butów i PASTĄ do zębów? Na ten temat zdania są podzielone. Najnowsza PASTA, ta w znaczeniu ‘makaron’, to słowo wywodzące się z języka włoskiego, ale część językoznawców uznaje je za bezpośrednią pożyczkę z włoskiego, część – za zapożyczenie za pośrednictwem języka angielskiego, a część traktuje je jako internacjonalizm. W końcu wszędzie tam, gdzie są włoskie restauracje, jest i włoska pasta... Starsza PASTA, czyli ‘masa o półstałej lub półpłynnej konsystencji, będąca mieszaniną określonych substancji’, to również zapożyczenie i również nieustalonej proveniencji. Jako „pasta z piersi kapłunich” – a więc rodzaj potrawy – pojawiła się już w II połowie XVI w. w pismach Wojciecha Oczki. To znaczenie najprawdopodobniej przeszło do polszczyzny albo z języka włoskiego (wł. pasta ‘ciasto’), albo z języka francuskiego (starofrancuskie *paste*, później *pâte* ‘ciasto; pasta’ i *pâté* ‘ciasto; paszтет’). Znacznie później, bo dopiero na przełomie XIX i XX w. pojawiła się PASTA jako ‘miękka masa’ o zastosowaniu higienicznym lub gospodarczym, a więc jako pasta do zębów (wcześniej w użyciu pozostawał proszek do zębów), pasta do butów (obok wciąż popularnego czernidła), pasta do podłóg (jako nazwa produktu z czasem przybierającego coraz bardziej płynną postać). W zależności od przyjętych założeń to znaczenie traktuje się jako anglicyzm (ang. *paste*) albo germanizm (nm. *Paste / Pasta, Zahnpaste / Zahnpasta*), albo też jako neosemantyzm powstały na bazie owego dawnego francuskiego lub włoskiego zapożyczenia o znaczeniu kulinarnym.